



SÜRE YAYINLARI,
TÜRKÇE VE EDEBİYAT
BRANŞ YAYINIDIR.



**2024-2025 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 2. YAZILI ORTAK SINAV
PROVASI SORULARI (ORTA DÜZEY)
(SORULAR MEB'İN YAYIMLADIĞI 10. SINIF ORTAK SINAV SENARYOLARINDAN SENARYO 1'E GÖRE
DÜZENLENMİŞTİR.)**

1.

Oğlan (...) der: "Ne diyorsam yetiştirin, giyimim ile benim koç atımı getirin hey, beni seven yiğitler binsinler." dedi. Bezirgân da önlerine düştü, kılavuz oldu. Kâfir de inerek bir yerde akçe bölüşmekteydi. Bu sırada yiğitler meydanının arslanı, pehlivanların kaplanı boz oğlan yetişti. (...) bezirgânların malını kurtardı. Bezirgânlar der: "Bey yiğit bize sen erlik işledin, gel şimdi beğendiğin maldan al." dediler. Yiğidin gözü bir deniz tayı boz aygırı tuttu, bir de altı kanatlı gürzü, bir de ak kirişli yayı tuttu. Bu üçünü beğendi. Der: "Bre bezirgânlar bu aygırı ve sonra bu yayı ve bu gürzü bana verin." Böyle diyince bezirgânlar bozuldu. Yiğit der: "Bre bezirgânlar çok mu istedim." Bezirgânlar: "Niye çok olsun, amma bizim bir beyimizin oğlu vardır, bu üç şeyi ona armağan götürmemiz gerek idi." dediler. Oğlan der: "Bre beyinizin oğlu kimdir?" Dediler: "Pay Püre'nin oğlu vardır, adına Bamsı derler." Pay Püre'nin oğlu olduğunu bilemediler. Yiğit parmağını ısırdı. Der: "Burda minnetle almaktansa, orda babamın yanında minnetsiz almak daha iyidir." Atını kamçıladi yola girdi. Bezirgânlar ardından bakakaldılar, "Vallah güzel yiğit, faziletli yiğit" dediler. Boz oğlan babasının evine geldi. Babasına haber verildi, bezirgânlar geldi, diye. Babası sevindi.

Bu parçanın dil ve anlatım özelliklerini dikkate alarak hangi eserden alındığını belirtiniz. Eserdeki anlatım yöntemlerini ve bakış açısını yazınız.

2. Beyaz perdeler inik. Aralarından soluk bir aydınlık giriyor. Duvarlarda birçok büyük levhalar asılı. Köşelerde ağır, ceviz ağacından yapılmış, demir çemberli mezarlar duruyor. Şüphesiz bu mezarlarda sevgili ölülerin mumyaları var. Bir tanesini açmaya çalıştım. Mümkün değil, kilitli...

Bir hikâyeden alınan bu parçayı tamamlayınız. (Yazınız; cümle sayısı, verilen konu, fikir, tutarlılık, bütünlük, üslup ile imla ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

3.

a. Avlap meni koymangız
Ayık ayıp kaymangız
Akar közüm uş tengiz
Teğre yöre kuş uçar

b. Çıkıp yücesine seyrân ederken
Gördüm ak kuğulu göller perişan
Bir firkat geldi de durdum ağladım
Öpüp kokladığım güller perişan

Bu dizelerin anlam, şekil ve dil özelliklerini dikkate alarak şiirlerin nazım türü veya biçimini belirtiniz. Şiirlerin ölçüsünü yazınız.

4.

- a. Gül-i ruhsâruna karşu gözümde kanlu akar su
Habîbüm fasl-i güldür bu ahar sular bulanmaz mı
- b. Âsîb-i rûzgârı gül-istân-ı dehrde
Sen serv-i gül-izâra hevâ-dâr olan bilür

Bu dizelerde yer alan mazmunları bulunuz. Bu dizeler hangi nazım biçiminden alınmış olabilir? Dizelerde yer alan edebî sanatları belirtiniz.

5.

İşkun aldı benden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanaram dünî günü
Bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinürem
Ne yokluga yirinürem
İşkunıla avınıram
Bana seni gerek seni

a. Bu dizeler hangi nazım türünden alınmıştır?

b. Şiirin ölçüsü nedir?

c. Şiirdeki uyak nedir?

d. Şiirdeki redif nedir?

6.

Nerde görsen gönlü kırık merhem ol
Öyle mazlum yolda kalsa yoldaşı ol
Mahşer günü dergâhına yakın ol
Ben-benlik güden kişilerden kaçtım ben işte

Bu dizeleri yorumlayınız. Bu dizelerde yer alan zihniyeti belirleyiniz. Bu şiirin hangi dönemde yazılmış olabileceğini belirtiniz.

7.

Akşamların hüznünde var olan bir musiki
Dağıtır bir âşığın sevda bulutlarını
Mûsıkîsiyle bir âlem kesilir çalkantı
Ve nihâyet görünür gök ve deniz saltanatı

Bu dizelerde yer alan ad tamlamasını bulunuz ve ad tamlamasının türünü belirtiniz.

8. Şimdilerde herkesin evinde bir yıl başı telaşı başlamış durumda. Kimi aileler sanat sever yönlerini göstermek için çamları eşsiz bir şekilde süslüyor. Kestane kebab eşliğinde hoş sohbetler yapılırken bir taraftan beş taş oynuyor ve çocuğunda oyun ihtiyacına karşılık veriyor. İnanın ki insan, cilalı taş devrinde bile aynı insandı ve böyle ortamlar oluşturup kaynaşmıştı.

Bu parçada yer alan yazım yanlışlarını bulunuz ve sözcüğün doğrusunu belirtiniz.

9. Türk yazın tarihinde () öykü() Tanzimat Dönemi ile sınırlı değildir. Ahmet Mithat Efendi () Meddah ve halk hikâyelerinin yazıcısıym() ben der () Sizce de bu söz yerinde değil mi() Bir yazın türünü sadece bir devre hapsetmek () Tüm mesele bu() Kıymetli okur() Ancak senin açık görüşlü yazar çizer takımın seni doğru yönlendirir diye düşünüyorum.

Bu parçada ayrıca boş bırakılan yerlere uygun noktalama işaretleri getiriniz.

SÜRE YAYINLARI ZÜMRESİ

2024-2025 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 2. YAZILI ORTAK SINAV
PROVASI SORULARI CEVAP ANAHTARI (ORTA DÜZEY)
(SORULAR MEB'İN YAYIMLADIĞI 10. SINIF ORTAK SINAV SENARYOLARINDAN SENARYO 1'E GÖRE
DÜZENLENMİŞTİR.)

1.

Oğlan (...) der: "Ne diyorsam yetiştirin, giyimim ile benim koç atımı getirin hey, beni seven yiğitler binsinler" dedi. Bezirgân da önlerine düştü, kılavuz oldu. Kâfir de inerek bir yerde akçe bölüşmekteydi. Bu sırada yiğitler meydanının arslanı, pehlivanların kaplanı boz oğlan yetiştirdi. (...) bezirgânların malını kurtardı. Bezirgânlar der: "Bey yiğit bize sen erlik işledin gel şimdi beğendiğin maldan al" dediler. Yiğidin gözü bir deniz tayı boz aygırı tuttu, bir de altı kanatlı gürzü, bir de ak kırımlı yayı tuttu. Bu üçünü beğendi. Der: "Bre bezirgânlar bu aygırı ve sonra bu yayı ve bu gürzü bana verin." Böyle diyince bezirgânlar bozuldu. Yiğit der: "Bre bezirgânlar çok mu istedim." Bezirgânlar: "Niye çok olsun, amma bizim bir beyimizin oğlu vardır, bu üç şeyi ona armağan götürmemiz gerek idi." dediler. Oğlan der: "Bre beyinizin oğlu kimdir?" Dediler: "Pay Püre'nin oğlu vardır, adına Bamsı derler." Pay Püre'nin oğlu olduğunu bilemediler. Yiğit parmağını ısırdı. Der: "Burda minnetle almaktansa, orda babamın yanında minnetsiz almak daha iyidir." Atını kamçıladi yola girdi. Bezirgânlar ardından bakakaldılar, "Vallah güzel yiğit, faziletli yiğit" dediler. Boz oğlan babasının evine geldi. Babasına haber verildi, bezirgânlar geldi, diye. Babası sevindi.

Bu parçanın dil ve anlatım özelliklerini dikkate alarak hangi eserden alındığını belirtiniz. Eserdeki anlatım yöntemlerini ve bakış açısını belirtiniz.

Dede Korkut Hikâyeleri'den alınmıştır. Betimleme ve öyküleme. Gözlemci bakış açısı ile kaleme alınmıştır.

2.

Beyaz perdeler inik. Aralarından soluk bir aydınlık giriyor. Duvarlarda birçok büyük levhalar asılı. Köşelerde ağır, ceviz ağacından yapılmış, demir çemberli mezarlar duruyor. Şüphesiz bu mezarlarda sevgili ölülerin mumyaları var. Bir tanesini açmaya çalıştım. Mümkün değil, kilitli...

Bir hikâyeden alınan bu parçayı tamamlayınız. (Yazınız; cümle sayısı, verilen konu, fikir, tutarlılık, bütünlük, üslup ile imla ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

Kilitleri açmak bazılarının uzmanlık alanıydı. Bir iki hamlede bulundu. Kilit açılmadı. Bir efsun gerçekleşse de kilit açılırdı. Şimdilik bu mümkün değildi. Kilidin açılması için elimden geleni yapmalıydım. Biraz düşündükten sonra kilidin bağlı olduğu çivileri gevşettim. Uzun uğraşlar sonunda kilit açılmıştı. Sandık açıldı. Kilidin ardındaki esrarengiz nesne bir tabloydu. Gizli mabedin tablosu.

3.

a. Avlap meni koymangız
Ayık ayıp kaymangız
Akar közum uş tengiz
Teğre yöre kuş uçar

b. Çıkıp yücesine seyrân ederken
Gördüm ak kuğulu göller perişan
Bir firkat geldi de durdum ağladım
Öpüp kokladığım güller perişan

Bu dizelerin anlam, şekil ve dil özelliklerini dikkate alarak şiirlerin nazım türü veya biçimini belirtiniz. Şiirlerin ölçüsünü yazınız.

a. Şiir, İslam Öncesi Dönem'den alınan koşuk örneğidir, b. Şiir, âşık halk şiiri olan koşma nazım biçiminden alınmıştır.

a. Şiir 7'li heceyle, b. Şiir 11'li heceyle yazılmış şiirlerdir.

4.

a. Gül-i ruhsâruna karşu gözümnden kanlu akar su
Habîbüm fasl-i güldür bu ahar sular bulanmaz mı

b. Âsîb-i rûzgârı gül-istân-ı dehrde
Sen serv-i gül-izâra hevâ-dâr olan bilür

Bu dizelerde yer alan mazmunları bulunuz. Bu dizeler hangi nazım biçiminden alınmış olabilir? Dizelerde yer alan edebî sanatları yazınız.

a. ve b. şiirde divan şiirinde sıklıkla yer alan “gül” mazmununa yer verilmiştir. Gül mazmunu sevgilinin yüzünü, güzelliğini ifade eden kalıp sözdür.

Bu dizeler gazel nazım biçiminden alınmıştır. Gazeller aşktan, şaraptan söz eden lirik içerikli şiirlerdir.

Gül ruhsaruna: Teşbih sanatı, **ahar sular bulanmaz mı?** İstifham sanatı, **serv-i gülizâra, gülistan,rûzgâr:** tenasüp sanatıdır.

5.

İşkun aldı benden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanaram dünî günü
bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinürem
Ne yokluga yirinürem
İşkunıla avınıram
Bana seni gerek seni

a. Bu dizeler hangi nazım türünden alınmıştır? : İlahi

b. Şiirin ölçüsü nedir? : 8'li hece ölçüsü.

c. Şiirdeki uyak nedir? : Kafiyesi “-n” sesi ile yarım uyak.

d. Şiirdeki redif nedir? : “-i bana seni gerek seni” rediftir.

6.

Nerde görsen gönlü kırık merhem ol
Öyle mazlum yolda kalsa yoldaşı ol
Mahşer günü dergâhına yakın ol
Ben-benlik güden kişilerden kaçtım ben işte

Bu dizeleri yorumlayınız. Bu dizelerde yer alan zihniyeti belirleyiniz. Bu şiirin hangi dönemde yazılmış olabileceğini belirtiniz.

İnsan olmanın en önemli yanı başkaları ile empati kurup ona yardım elini uzatabilmesidir. Sıkıntıda olan birine yardımcı olmak hem kişiye iyi gelir hem de Allah'ın huzura çıkınca Allah'ın rızasını kazandığının kanıtı olur. Bu şiir, İslami Dönem şiirlerinden biridir. Şiirde dini vurgu olduğu için şiir, tasavvuf öğretisinin ürünüdür. Hoca Ahmet Yesevi'nin *Divanı Hikmet* adlı eserinden alınmıştır. Bu eser, 12. yüzyılda yazılmış bir eserdir.

7.

Akşamların hüznünde var olan bir musiki
Dağıtır bir âşığın sevda bulutlarını
Mûsikîsiyle bir âlem kesilir çalkantı
Ve nihâyet görünür gök ve deniz saltanatı

Bu dizelerde yer alan ad tamlamasını bulunuz ve ad tamlamasının türünü belirtiniz.

Akşamların hüznü: Belirtili ad tamlaması.

Âşığın sevda bulutları: Zincirleme ad tamlaması.

Deniz saltanatı: Belirtisiz ad tamlaması.

8.

Şimdilerde herkesin evinde bir yıl başı telaşı başlamış durumda. Kimi aileler sanat sever yönlerini göstermek için çamları eşsiz bir şekilde süslüyor. Kestane kebab eşliğinde hoş sohbetler yapılırken bir taraftan beş taş oynuyor ve çocuğunda oyun ihtiyacına karşılık veriyor. İnanın ki insan, cılalı taş devrinde bile aynı insandı ve böyle ortamlar oluşturup kaynaşmıştı.

Bu parçada yer alan yazım yanlışlarını bulunuz ve sözcüğün doğrusunu belirtiniz.

Yılbaşı, sanatsever, kebab, beştaş, inanın ki, Cılalı Taş Devri'nde

9.

Türk yazın tarihinde () öykü () Tanzimat Dönemi ile sınırlı değildir. Ahmet Mithat Efendi () Meddah ve halk hikâyelerinin yazıcısıyım () ben der () Sizce de bu söz yerinde değil mi () Bir yazın türünü sadece bir devre hapsedmek () Tüm mesele bu () Kıymetli okur () Ancak senin açık görüşlü yazarçizer takımın seni doğru yönlendirir diye düşünüyorum.

Bu parçada ayrıca boş bırakılan yerlere uygun noktalama işaretleri getiriniz.

(“) (“) (;) (,) (.) (?) (...) (.) (!)

SÜRE YAYINLARI ZÜMRESİ

